

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Pavla Molka a Mgr. Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **Ing. M. Š.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutím žalované ze dne 14. 4. 2021, č. j. 10.01-000146/21-002, ze dne 14. 4. 2021, č. j. 10.01-000147/21-002, a ze dne 14. 4. 2021, č. j. 10.01-000148/21-002, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 7. 2021, č. j. 8 A 50/2021 - 14,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhal ochrany proti v záhlaví označeným rozhodnutím žalované o neurčení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Městský soud výrokem I. v záhlaví uvedeného usnesení žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků a výrokem II. mu neustanovil zástupce. Městský soud uvedl, že dle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), lze osvobození od soudních poplatků přiznat jen výjimečně ze zvlášť závažných důvodů. Z judikatury Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) plyne, že při zvažování, zda osvobození přiznat, je třeba brát v úvahu také charakter vedeného sporu, aby nedocházelo ke zneužívání možnosti osvobození.

[3] Žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznal, jelikož s žalovanou vede spor o určení advokáta, o kterého ji požádal již ve více jak 100 případech, ačkoliv se jedná o úpravu, která má sloužit k zajištění konkrétní právní služby v individuálním případě a ne k poskytování generální právní pomoci ve všech žalobcem vedených řízeních. Desítky rozhodnutí z těchto řízení poté napadl žalobami, v nichž vždy požádal o osvobození od soudního poplatku a navrhl ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 11. 6. 2021, č. j. 1 As 142/2021 - 13, ve kterém rozhodoval o obdobném žalobcově případě, zamítl jeho kasační stížnost s tím, že se v jeho případě nejedná o smysluplné a rozumně zahájené soudní řízení. Městský soud proto žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Jelikož nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nesplnil tím jednu z podmínek pro ustanovení zástupce. Proto jeho návrh o ustanovení zástupce městský soud zamítl.

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost, ve které kromě vulgarit a invektiv vůči městskému soudu uvedl, že jeho jediným příjmem jsou dávky státní sociální podpory, nemá žádné úspory a je proti němu vedeno exekuční řízení. Proto navrhl, aby byl osvobozen od soudních poplatků a aby mu byl ustanoven zástupce. Též uvedl, že nemá na zaplacení soudních poplatků, natož na služby advokátů. Žalované i městskému soudu musí být tato skutečnost známa. Počet jeho předchozích návrhů není možné považovat za důvod pro zamítnutí žaloby. Jeho žaloby a kasační stížnosti byly zamítnuty bez ohledu na jejich počet.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Stěžovatele v nynějším řízení netíží poplatková povinnost, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení městského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Z tohoto důvodu NSS neposuzoval stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků.

[7] Výše uvedené závěry učiněné ve vztahu k soudnímu poplatku rozšířený senát v usnesení č. j. 1 As 196/2014 - 19 promítl i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele, když v bodě 29 konstatoval: *„Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“* Stěžovatel tedy nemusí být v projednávaném případě v řízení před NSS zastoupen advokátem. Přesto ustanovení zástupce navrhl. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. se pro vyhovění návrhu na ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní splnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. Nejvyšší správní soud neshledal naplnění druhé podmínky. Stěžovatel v kasační stížnosti dostatečně vymezil, z jakého důvodu nesouhlasí s usnesením městského soudu a z jakého důvodu žádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v řízení před městským soudem. Jelikož se v projednávaném případě jedná o posouzení celkem nekomplikované otázky, o které může NSS rozhodnout na základě kasační stížnosti sepsané stěžovatelem a podkladů obsažených ve spise městského soudu, aniž by mu za tímto účelem

pokračování

musel ustanovit zástupce, návrh na ustanovení zástupce zamítl výrokem I. (srov. např. rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2018, č. j. 5 As 79/2018 - 11).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud předesílá, že v obdobných věcech téhož stěžovatele již rozhodl mnohokrát, v nedávné době například rozsudkem ze dne 22. 7. 2021, č. j. 1 As 187/2021 - 12, či ze dne 25. 2. 2021, č. j. 2 As 21/2021 - 13. V projednávaném případě neshledal důvod se od přijatých závěrů odklonit.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s.: „*Účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*“

[11] Již městský soud přilehavě odkázal na rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, dle kterého platí: „*I když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede.*“ V dané věci se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalované o neustanovení zástupce z řad advokátů. Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede s žalovanou množství sporů, které často pokračují před soudy (u NSS bylo do této chvíle vedeno 19 řízení o kasačních stížnostech stěžovatele proti žalované). Nejvyšší správní soud již v bodě 16 rozsudku č. j. 2 As 21/2021 - 13 uvedl: „*Je to právě stěžovatel, kdo je „pánem sporu“ (dominus litis), a jako takový má uvážlivě posuzovat, kterými úkony byla opravdu zasažena jeho subjektivní práva, proti nimž na procesní obranu skutečně potřebuje ze strany žalované určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby; řešením stěžovatelovy situace však nemůže být zahlcení žalované mnohonásobnými žádostmi o určení advokáta a následné napadání jejích zamítavých rozhodnutí správními žalobami s požadavkem na osvobození od soudních poplatků v případě takto vedených sporů. Institut osvobození od soudního poplatku je totiž výjimkou z obecného pravidla poplatkové povinnosti, jenž nemá být uplatňován bezbřezě v případech bezdůvodně se opakujících sporů.*“ Stěžovatel tak má plné právo vést řízení proti žalované, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za něj nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků.

[12] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil základní předpoklad pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu být pro řízení o žalobě ustanoven ani zástupce (§ 35 odst. 10 věta první s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné (srov. např. rozsudek NSS ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19). Městský soud tedy nepochybil ani v případě neustanovení zástupce z řad advokátů.

III. Závěr a náklady řízení

[13] Nejvyšší správní soud pro výše uvedené kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[14] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalované v tomto řízení žádné náklady nevznikly, jejich náhradu jí proto NSS nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. srpna 2021

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu